

STUDIU PRIVIND NECESITĂȚILE DE FORMARE PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECILE INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Lilia POVESTCA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Identificarea cerințelor de formare profesională continuă și stabilirea conținutului programelor de pregătire a personalului de specialitate din instituțiile de învățământ superior este o activitate complexă, care trebuie să ia în considerare mai mulți factori: nivelul de pregătire, cunoștințe, experiențe, vârstă, studii, atitudine etc.

Articolul reflectă rezultatele unui studiu privind necesitățile de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: competențe, formare profesională, dezvoltare profesională, personal de bibliotecă.

Abstract: Identifying the requirements of continuous professional education and establishing the content of training programs for library personnel in the higher education institutions is a complex activity, which must take into account several factors: the level of training, knowledge, experiences, age, studies, attitude etc.

The article reflects the results of a study on the professional education needs of specialized personnel from the libraries of the higher education institutions in the Republic of Moldova.

Keywords: skills, vocational training, professional development, library staff.

Schimbarea rapidă a lumii și provocările din societate duc la apariția unor medii de muncă noi, solicitând personal cu noi abilități și atitudini. Competențele personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior joacă un rol important în managementul resurselor umane. Sistemul de competențe însușește legăturile dintre competențele strategice ale instituției și abilitățile individuale ale angajaților săi [3, p. 255].

Factorii principali care influențează schimbarea personalului de specialitate

din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova sunt: concurența acerbă din infosferă, modernizarea constantă a tehnologiilor de informare și comunicare, profilul utilizatorului noului format.

Bibliotecarul universitar modern este un analist sintetizator cu aptitudini de căutare și apreciere a resurselor informaționale luând în considerare nevoile și necesitățile beneficiarilor, navigator informațional și intermediar în sistemul documentar de comunicare, inclusiv în cele electronice, instructor în

înșușirea culturii informaționale, specialist în domeniul tehnologiilor de comunicare socială. Specialistul trebuie să dețină deprinderi pentru munca în echipă, utilizarea creativă a mediilor electronice, discuții profesionale, proiecte bazate pe partajarea resurselor și proiectarea sistemelor de informare. Susnumitele abilități pot fi obținute prin formare continuă, cunoștințe și deprinderi noi, schimbarea mentalității și activității profesionale [6, p. 114].

În acest context, importanța de dezvoltare și valorificare a procesului de învățare pe tot parcursul vieții capătă un caracter necesar societății noastre. Această idee este stipulată într-o serie de documente legislative și normative aprobate în Republica Moldova: Codul Educației al Republicii Moldova: Titlul VII este destinat învățării pe tot parcursul vieții [1]; Legea cu privire la biblioteci: Capitolul IV. Managementul și personalul bibliotecilor publice, Art. 26. Formarea profesională a personalului de specialitate din biblioteci, Art. 27. Formarea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci [2]; Regulament privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci [5]. Aceste documente prevăd direcțiile importante, care trebuie să asigure educația profesională la cel mai înalt nivel, accentuează necesitatea dezvoltării profesionale a personalului de specialitate din biblioteci.

Conform datelor statistice, la 01.01.2019 [4] Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova număra 2690 de biblioteci, în care activează 4167 de bibliotecari. În bibliotecile universitare își exercită funcțiile 335 de bibliotecari, din care – dețin categorii de calificare 226 de persoane, 192 sau aproximativ 57% sunt cu studii superioare sau medii de specialitate. Un simplu calcul matematic scoate în relief faptul că cei 335 de bibliotecari trebuie să participe la acțiuni de formare profesională continuă măcar o dată la 4 ani, pentru a corespunde Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci.

Pentru a înțelege ce competențe profesionale sunt necesare personalului de

specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior, precum tendințele și nevoile de formare profesională, a fost realizată o cercetare privind studiarea necesităților de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova.

Scopul studiului s-a axat pe determinarea nevoilor de formare profesională continuă a personalului de specialitate din instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova.

Obiectivele cercetării: stabilirea nevoilor de dezvoltare a competențelor profesionale; evaluarea percepțiilor bibliotecarilor privind posibilitățile de formare profesională continuă; determinarea preferințelor de formare profesională continuă; studiarea în ce măsură specialiștii consideră programele de formare profesională continuă necesare și benefice.

Ipoteza de cercetare: personalul bibliotecar conștientizează schimbările din domeniu și necesitatea formării profesionale continue.

Metodologie. Pentru realizarea scopului a fost realizat un sondaj de opinie pe bază de chestionar cu ajutorul căruia au fost colectate date cantitative. Chestionarul a inclus 20 de întrebări structurate, având ca scop colectarea informației dorite. Chestionarul a inclus întrebări închise, deschise, mixte, precum și întrebări de scală. Sondajul a fost realizat online.

Cercetarea s-a realizat în perioada februarie – martie 2019, pe un eșantion de 132 respondenți, personal de specialitate din instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Chestionarul a fost distribuit la 25 de biblioteci universitare. Răspunsuri au fost primite de la 18 instituții: Biblioteca Republicană Științifică Agricolă; Biblioteca Academiei de Administrare Publică; Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM; Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți; Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”; Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova; Biblioteca Tehnică - Științifică a Universității Tehnice a Mol-

dovei; Biblioteca Universității de Stat din Comrat; Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice; Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova; Biblioteca Institutului de Relații Internaționale din Moldova; Biblioteca Academiei Militare a Forțelor Armate; Biblioteca Universității de Stat „B.P. Hașdeu” din Cahul; Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică

și Sport; Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată; Biblioteca Universității Cooperatist - Comercială din Moldova; Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Tiraspol; Biblioteca Universității de Stat din Taraclia.

Metode de cercetare: completarea și analiza chestionarelor, prelucrarea analitico-sintetică a datelor, inducția, deducția.

Tabelul 1. Datele statistice raportate la eșantion

Total biblioteci universitare	Total biblioteci	%	Nr. de respondenți conform eșantionului	%
25	335	100%	132	39,4%

Sursa: Raport statistic privind activitatea bibliotecilor din învățământ pentru anul 2018 [4]

Profilul socio-demografic al respondenților este prezentat în Tabelul 2.2.

Tabelul 2. Profilul socio-demografic al respondenților

VARIABILA	GRUP	NR. DE RESPONDENȚI	%
Vechimea de muncă în bibliotecă	1-2 ani	5	3,8%
	2-5 ani	7	5,3%
	6-10 ani	8	6,1%
	11-15 ani	23	17,4%
	16-20 ani	7	5,3%
	Peste 20 ani	82	62,1%
Studii	medii	-	-
	medii de specialitate	3	2,3%
	superioare	45	34,1%
	superioare de specialitate	84	63,6%
Vârsta	până la 30 ani	7	5,3%
	31-50 ani	58	43,9%
	peste 50 ani	67	50,8%
Categorია de calificare	superioară	38	28,8%
	categoria I	48	36,4%
	categoria II	20	15,2%
	fără categorie	26	19,7%

Rezultatele studiului. În baza studiului sunt reflectate rezultatele unui sondaj asupra viziunilor și aprecierilor din interior privind poziția pe care o are personalul bibliotecar în ceea ce privește: necesitatea de formare profesională continuă; dezvoltarea competențelor profesionale; participarea în programe de formare continuă.

În continuare vom prezenta principalele rezultate cantitative ce derivă din chestio-

narul online.

Q 1. Cum credeți, există o diferență între bibliotecarul de „ieri” și bibliotecarul de „azi”?

Scopul acestei întrebări a fost de a afla, dacă respondenții conștientizează dinamica profesiei și modificarea, dezvoltarea bibliotecarului odată cu schimbările din societate.

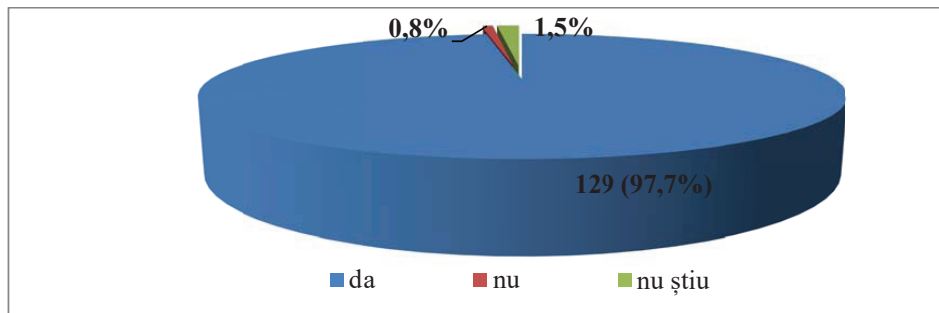

Figura 3.2. Opiniile privind bibliotecarul de „ieri” și bibliotecarul de „azi”

Majoritatea respondenților 129 (97,7%) identifică diferența, transformarea personalului de specialitate odată cu evoluțiile din domeniul infodocumentar. Doar o singură persoană nu vede nici o diferență (0,8%), iar două persoane (1,5%) sunt indecise. Este regretabil faptul că respondentul cu răspunsul categoric „nu”, deține categoria de calificare I, studii superioare în domeniul și o vechime de muncă până la 20 de ani.

Q 2. Cum considerați, sunteți destul de calificat și competent în domeniu?

Întrebarea a urmărit scopul de a determina dacă personalul de specialitate din instituțiile de învățământ superior pot să-și autoevalueze calificarea și competențele pe care le posedă.

Au fost obținute următoarele răspunsuri: „da” au răspuns 95 (72%) de respondenți, „nu” – 20 (15,2%) și 17 (12,9%) din respondenți au fost indeciși.

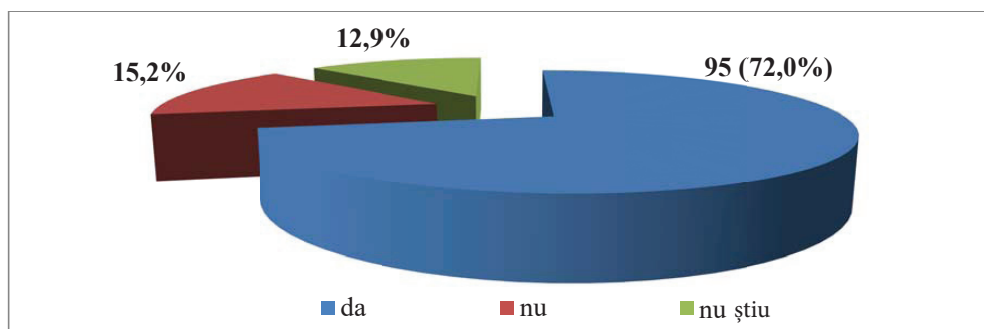

Figura 4.2. Opiniile privind nivelul de calificare

Cei mai mulți participanți consideră că sunt competenți, iar dintre cei care zic nu, sunt persoane cu studii superioare (7 persoane) și superioare de specialitate (9 persoane). Cel mai mulți au participat la 1-2 programe de formare (10 persoane) (Q 12)

și cu o vechime de muncă peste 20 de ani (8 persoane). Deci, există necesitatea de a ridica calificarea și dezvolta competențele.

Q 3. Ca să activezi în domeniul bibliotecarului, este nevoie să aveți o formare profesională de bibliotecă?

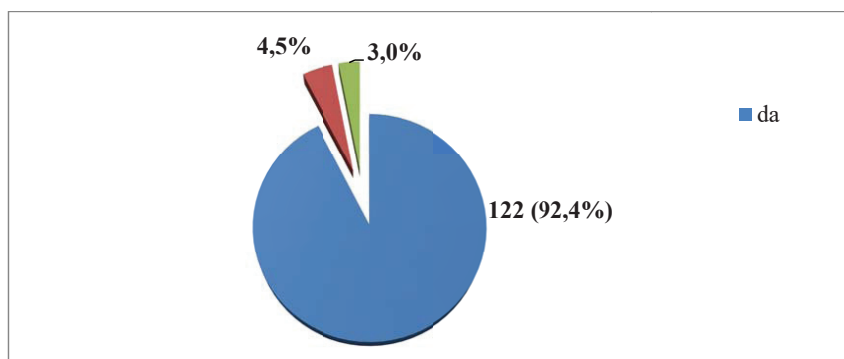

Figura 5.2. Opiniile privind nevoia de formare profesională

La această întrebare au fost colectate următoarele răspunsuri: consideră că trebuie să aibă formare profesională 122 (92,4%) de respondenți, nu este o condiție necesară, s-au expus 6 (4,5%) din respondenți și nu știu 4 (3%) din respondenți. Observăm că majoritatea chestionaților sunt de părerea că este nevoie de formare profesională de bibliotecă. Din cei 4,5% de chestionați

care consideră că nu este nevoie de o formare profesională, 5 persoane sunt para-profioniști.

Q 4. Aveți nevoie de instruire/pregătire profesională?

Factorul determinant pentru menținerea nivelului înalt al competențelor profesionale este actualizarea permanentă a pregătirii profesionale.

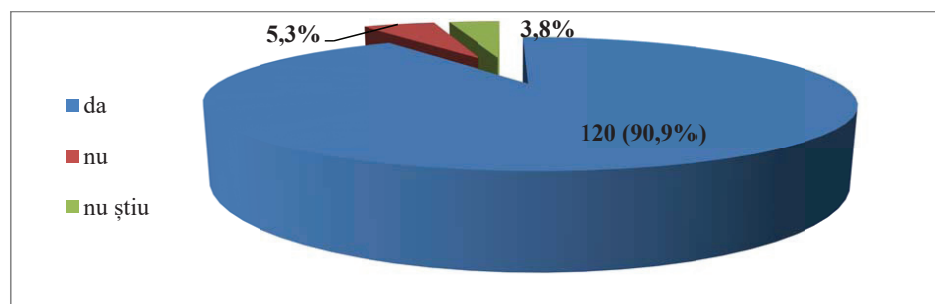

Figura 6.2. Opiniile privind necesitatea de instruire și pregătire profesională

Din rezultatele obținute constatăm că 120 (90,9%) din respondenți au nevoie de instruire continuă, 7 (5,3%) nu au nevoie de pregătire profesională, iar 5 (3,8%) din respondenți sunt indeciși. Analizând răspunsurile individualizat pentru fiecare respondent (care au menționat că nu necesită pregătire), am constatat că 6 persoane nu

au nevoie de instruire profesională, pe de o parte, iar pe de alta, 4 din ei consideră că în mare măsură este importantă activitatea de pregătire și doar 2 persoane afirmă că într-o oarecare măsură (Q 9).

Q 5. Ce competențe trebuie să posede bibliotecarul de azi ? (alegeți maxim 3 variante de răspuns).

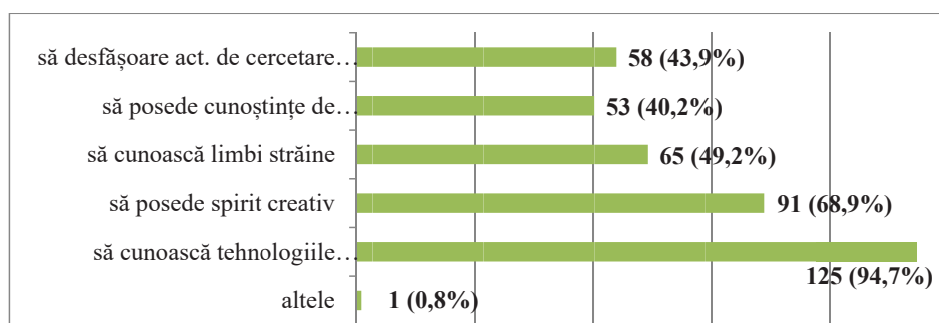

Figura 7.2. Opiniile privind competențele obligatorii la etapa actuală

Impactul tehnologiilor informaționale asupra activității bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior necesită competențe corespunzătoare. Răspunsurile respondenților s-au repartizat astfel: să cunoască tehnologiile informaționale 125 (94,7%), creativitate 91 (68,9%), posedarea limbilor străine 65 (49,2%), să cunoască și să poată desfășura activități de cercetare

în domeniul infodocumentar 58 (43,9%), cunoștințe din domeniul managementului și marketingului 53 (40,2%). Personalul de specialitate a menționat că trebuie să posede cunoștințe de Advocacy, abilități de comunicare (0,8%).

Q 6. Pregătirea continuă vă asigură succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie?

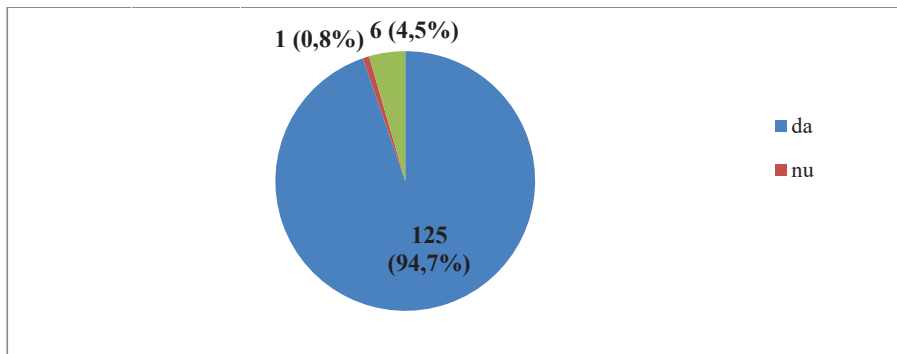

Figura 8.2. Opiniile privind contribuția pregătirii profesionale la dezvoltarea carierei

Majoritatea respondenților 125 (94,7%) consideră că pregătirea continuă le asigură succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie, doar o persoană consideră nu (0,8%), și nu

știu 6 (4,5%) persoane.

Q 7. Dacă răspunsul e da, în ce măsură vă asigură succes? (alegeți o singură variantă de răspuns).

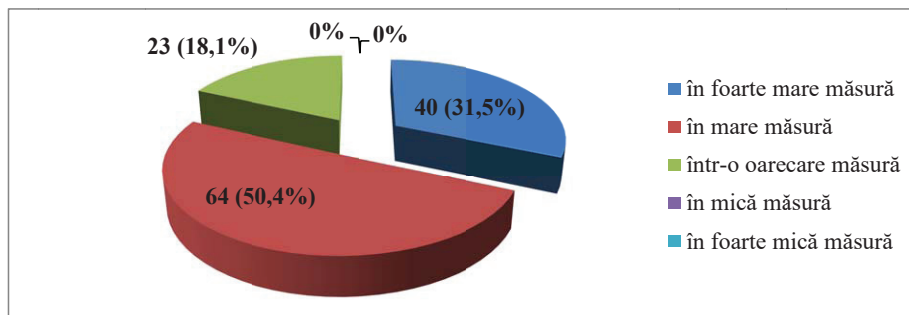

Figura 9.2. Opiniile privind în ce măsură pregătirea profesională asigură succes în activitatea profesională și dezvoltarea carierei

Din cei 125 (94,7%) de respondenți, care consideră că pregătirea profesională îi ajută la promovarea în carieră și le asigură succes, au indicat în ce măsură este asigurat succesul. Pregătirea continuă asigură succes în mare măsură consideră 64 de persoane (50,4%), 40 (31,5%) de bibliotecari cred că pregătirea continuă asigură într-o măsură foarte mare succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie.

Potrivit rezultatelor, 23 (18,1%) de respondenți consideră că acest succes va fi

asigurat într-o oarecare măsură. Circa o pătrime din acești bibliotecari, în ultimii cinci ani, nu au participat la niciun program de formare profesională continuă (7 persoane). Majoritatea bibliotecarilor din acest grup au participat la 1-2 programe de perfecționare (10 persoane) (Q 12).

Q 8. Dacă răspunsul este „nu”, motivați, de ce?

Din cei 4 respondenți care au menționat că pregătirea profesională nu le asigură succes în activitatea profesională și dezvoltarea în carieră, 2 persoane nu au răspuns

de ce, iar restul au motivat: „Nu sunt sigură că pot face o carieră strălucită dacă nu plac conducerii” și „Nu are rezon”.

Q 9. Cât de importantă este pentru Dvs. actualizarea continuă a pregătirii profesionale?

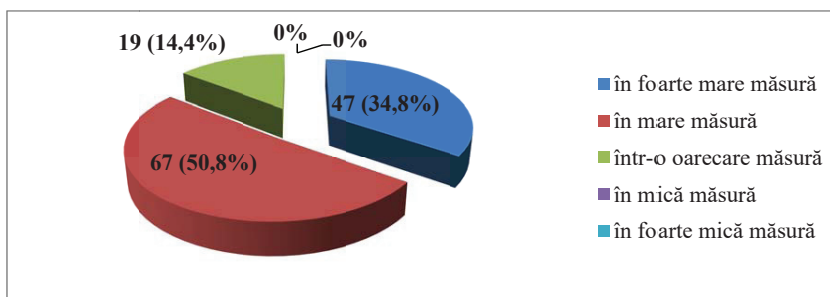

Figura 10.2. Opiniile privind importanța actualizării continue a pregătirii profesionale

Întrebarea a urmărit scopul de a evalua importanța actualizării continue a cunoștințelor profesionale. Din rezultatele obținute constatăm că pentru 67 (50,8%) din respondenți actualizarea continuă a pregătirii profesionale este importantă în mare măsură, 46 (34,8%) din bibliotecari consideră în foarte mare măsură este importantă actualizarea permanentă a pregătirii profesionale, iar 19 (14,4%) de respondenți – într-o

oarecare măsură, dintre care 11 bibliotecari au participat la 1-2 programe de formare pe parcursul a 5 ani și 7 persoane în nici un program, în aceeași perioadă (Q 12).

Q 10. Ce aspect din pregătirea Dvs. vreți să perfecționați? (alegeți maxim 3 variante de răspuns). În rezultatul analizei chestionarului s-a constatat că 68,9% din respondenți doresc să-și perfecționeze competențele tehnologice, 62,1% competențe TIC.

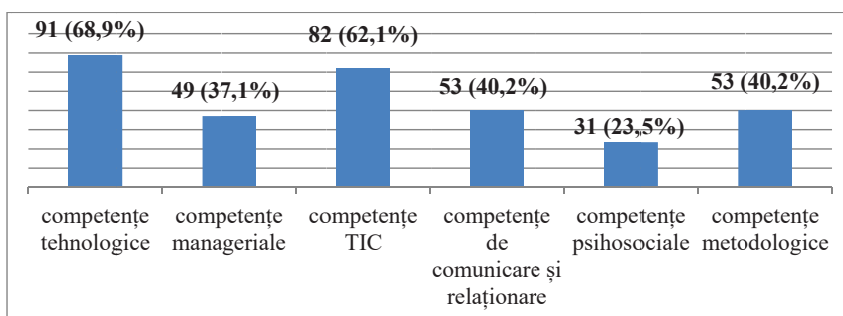

Figura 11.2. Solicitățile personalului de specialitate de a-și perfecționa competențele

În proporții egale de 40,2% doresc să-și perfecționeze competențele de comunicare/relaționare și competențele metodologice, fiind urmate de competențele manageriale (37,1%) și cele psihosociale (23,5%). Aceste răspunsuri

ne sugerează că majoritatea respondenților au nevoie de actualizarea cunoștințelor, dezvoltarea competențelor și abilităților.

Q 11. Enumerați Centrele care oferă programe de formare continuă la care apelați.

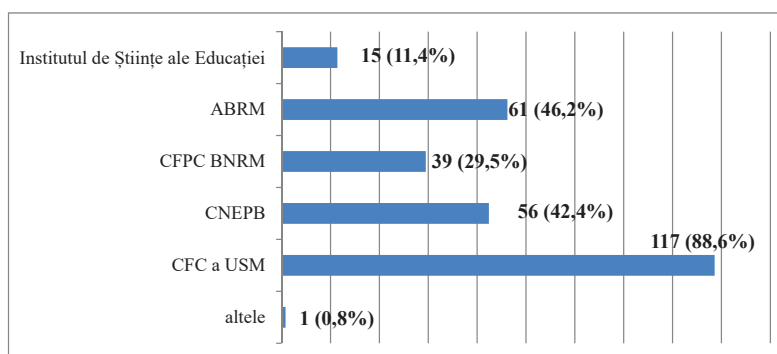

Figura 12.2. Identificarea centrelor de formare profesională solicitate pentru instruire

Potrivit respondenților, sunt solicitate diverse centre pentru a urma programe de formare continuă. Analiza comparată a centrelor la care au apelat a permis să facem concluzia că bibliotecarii cel mai mult solicită CFC a USM 117 (88,6%), fiind urmată de ABRM 61 (46,2%), CNEPB 56 (42,4%), CFPC BNRM 39 (29,5%) și Institutul de

Științe ale Educației 15 (11,4 %). Unii confundă centrele cu modalitățile de instruire, enumerând webinarele, discuțiile, cursurile în cadrul proiectelor etc.

Q 12. În câte programe de formare continuă ați fost implicat ca beneficiar în ultimii 5 ani?

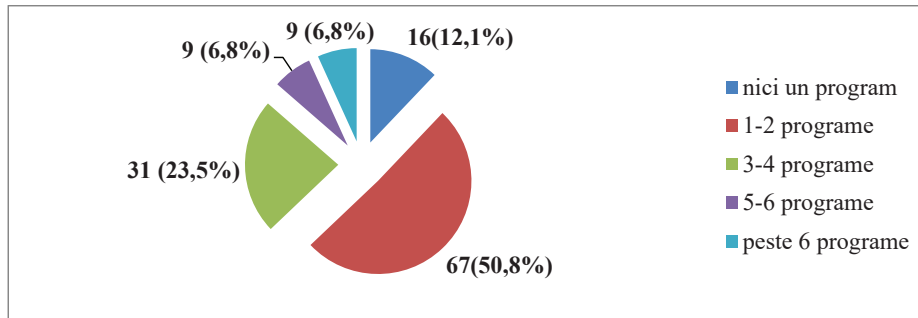

Figura 13.2. Identificarea nr. de programe de formare urmate pe parcursul a 5 ani

Rezultatele sondajului au scos în evidență că 16 (12,1%) din respondenți în ultimii cinci ani nu au urmat nici un curs de formare profesională. În ceea ce privește pregătirea inițială a acestor bibliotecari, constatăm că 8 din ei nu au studii biblioteconomice. Cea

mai mare parte din cei care nu au urmat nici un curs de formare continuă sunt fără categorii de calificare (12 persoane).

Q 13. Ce așteptați de la un program de formare continuă? (alegeți maxim 3 variante de răspuns).

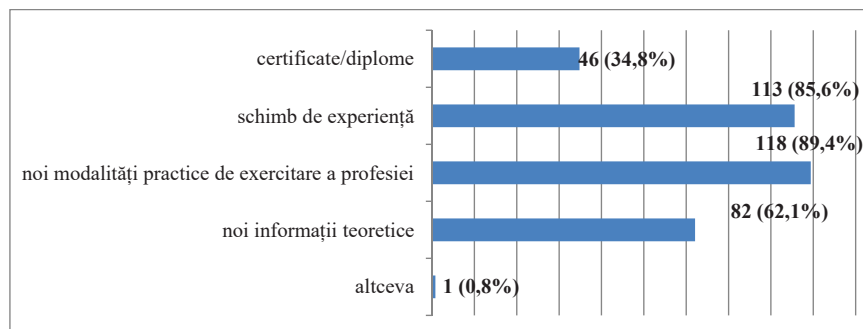

Figura 14.2. Opiniile privind așteptările de programele de formare continuă

Răspunsul la această întrebare a constatat că de la un program de formare continuă în cea mai mare măsură respondenții așteaptă noi modalități practice de exercitare a profesiei 118 (89,4%). În același timp, participanții la sondaj au menționat și alte așteptări, cum ar fi:

- schimb de experiență – 113 de respondenți;
- noi informații teoretice – 82 de

respondenți;

- certificate/diplome – 46 de respondenți;
- noi modalități de organizare a training-urilor – 1 respondent;
- dezvoltarea și diversificarea serviciilor în domeniu – 1 respondent.

Q 14. Indicați gradul de satisfacție a programelor de formare la care ați participat pe o scală de la 1 (cel mai puțin preferat) la 5 (cel mai preferat)

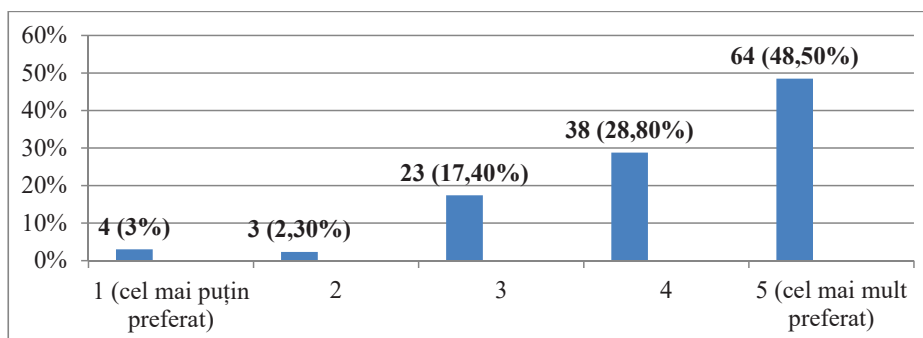

Figura 15.2. Opiniile privind gradul de satisfacție față de programele de formare

Participanții la sondaj au menționat gradul de satisfacție privind programele de formare la care au luat parte. Jumătate din respondenți 64 (48,50%) au rămas foarte mulțumiți de ofertele educaționale, atribuindu-i valoarea cea mai mare, apoi gradul de satisfacție fiind urmat în descreștere spre valoarea cel mai puțin preferat – 4 persoane (3%). Au fost analizate răspunsurile a celor 7 respondenți (cei care au indicat valorile 1 (3%) și 2 (2,30%)). Observăm că 6 persoane nu au participat la nici un program de formare continuă, iar o persoană la 1-2 pro-

grame (Q 12). În baza răspunsurilor, media de satisfacție este de 4,17 (destul de bună).

Q 15. Ce modalitate de formare vi se pare adecvată? (alegeți maxim 3 variante de răspuns).

În procesul de instruire pot fi oferite diferite modalități de formare a personalului de specialitate din bibliotecile din instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Au fost propuse mai multe posibilități respondenților pentru a indica cea mai adecvată modalitate, conform preferințelor și părerilor.

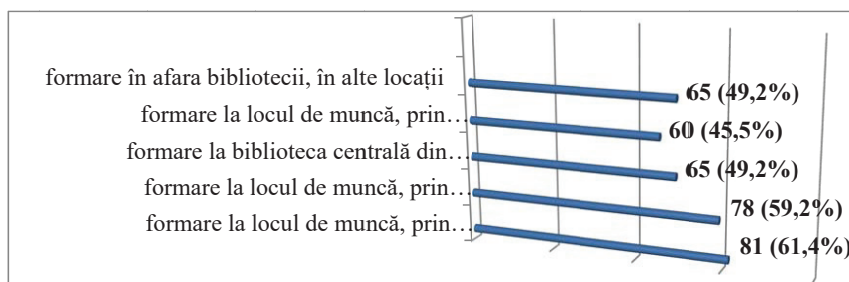

Figura 16.2. Modalitatea de formare profesională continuă

Răspunsul la această întrebare indică asupra preferințelor de a urma o formare profesională la locul de muncă prin formatori din cadrul bibliotecii 81 (61,4%). Formare la locul de muncă, prin formatori din afara bibliotecii, dar în cadrul rețelei au indicat 78 (59,2%) de respondenți. În proporții egale, a câte 65 (49,2%) din respondenți au solicitat formare la biblioteca centrală din rețea, prin formatori din centre biblioteconomice și formare în afara bibliotecii, în

alte localități. Cei mai mulți respondenți, 81 de persoane, pledează pentru instruire la locul de muncă. Aceste păreri, în opinia noastră, sunt legate de dificultățile cu care se confruntă respondenții în procesul de formare continuă: cheltuieli suplimentare pentru transport, cazare și alimentare.

Q 16. Participarea la programele de formare continuă vă asigură în primul rând (alegeți o singură variantă de răspuns):

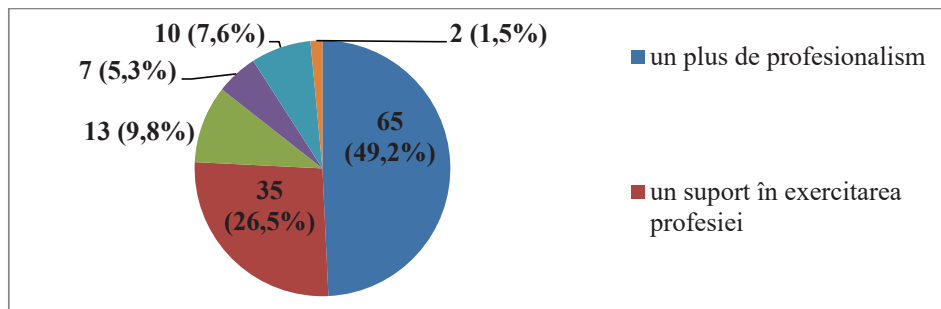

Figura 17.2. Opiniile privind oportunitățile programelor de formare continuă

În opinia personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior participarea la programele de formare continuă le oferă diverse oportunități. Marea majoritate a bibliotecarilor consideră că participarea la programele de formare continuă va asigura în primul rând un plus de profesionalism 65 (49,2%) și un suport în exercitarea profesiei 35 (26,5%). Dimpotrivă, sunt puțin din cei care consideră că prin participarea la programele de formare continuă le vor fi recunoscute abilitățile profesionale la locul de muncă 13 (9,8%) și siguranța locului de muncă 10 (7,6%). Din cei 13 respondenți care consideră că le vor fi recunoscute competențele profesionale, 9 sunt de părerea că le va fi recunoscut statutul profesional, iar cei 10 respondenți care afirmă că le va fi asigurat locul de muncă, 7 persoane afirmă că vor fi promovați în ca-

rieră. (Q. 18). Din totalul respondenților, 2 persoane sunt indecise.

Q 17. Ați întâmpinat dificultăți la aplicarea elementelor învățate?

Participanții la sondaj au menționat că după participarea la instruirile profesionale și studierea diverselor aspecte din domeniu, nu întâmpină dificultăți la aplicarea în practică a celor învățate 79 (59,8%) de respondenți, iar 53 (40,2%) întâmpină dificultăți.

Toți 53 de respondenți care au afirmat că întâmpină dificultăți la aplicarea elementelor învățate consideră că bibliotecarul de azi trebuie să cunoască tehnologiile informaționale (Q 5). Din aceeași respondenți doresc să-și perfecționeze competențele tehnologice - 38 de persoane, competențele TIC - 6 persoane și competențele manageriale - 8 persoane (Q 10).

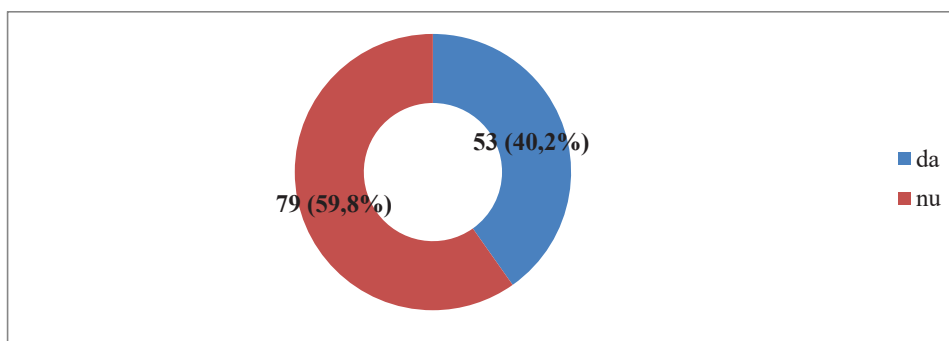

Figura 18.2. Opiniile privind aplicarea în practică a cunoștințelor dobândite

Q 18. Ce factori vă stimulează pentru formarea profesională continuă? (alegeți maxim 3 variante de răspuns).

Pentru majoritatea respondenților participarea la programele de formare continuă este determinată de nevoia de a îmbunătăți performanțele 106 (80,3%) și dorința de a dezvolta competențele în tehnologiile informaționale 89 (67,4%). Creșterea și

recunoașterea statutului de profesionist îi stimulează pentru formarea profesională continuă pe 68 (51,5%) din respondenți, necesitatea pentru atestare 54 (40,9%) de respondenți, creșterea financiară au menționat-o 34 (25,8%) de respondenți și cu puțină diferență 32 (24,2%) de persoane au indicat promovarea în carieră.

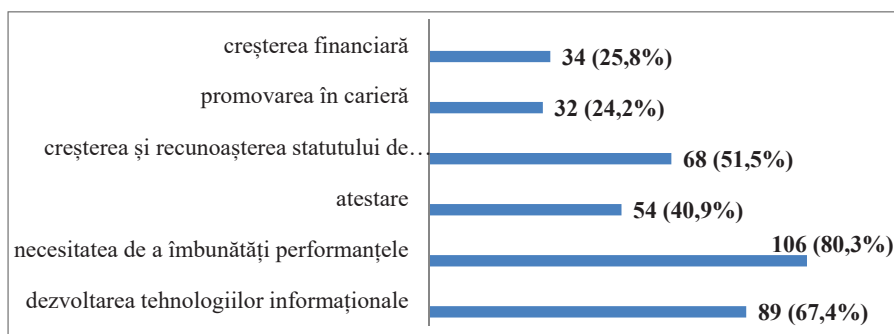

Figura 19.2. Opiniile privind motivarea formării profesionale continue

Participanții la sondaj care au menționat necesitatea de a îmbunătăți performanțele este destul de mare, 106 (80,3%), doar 21 din aceștia acordă într-o măsură foarte mare, iar 53 din respondenți într-o măsură mare, timp și resurse pentru formarea profesională continuă pentru a avea performanță în activitatea profesională

(Q 19). Cu toate că conștientizează necesitatea de îmbunătățire a performanțelor, 29 din respondenți acordă într-o oarecare măsură timp și resurse pentru pregătire.

Q 19. În ce măsură acordați timp și resurse pentru pregătirea profesională? (alegeți o singură variantă de răspuns).

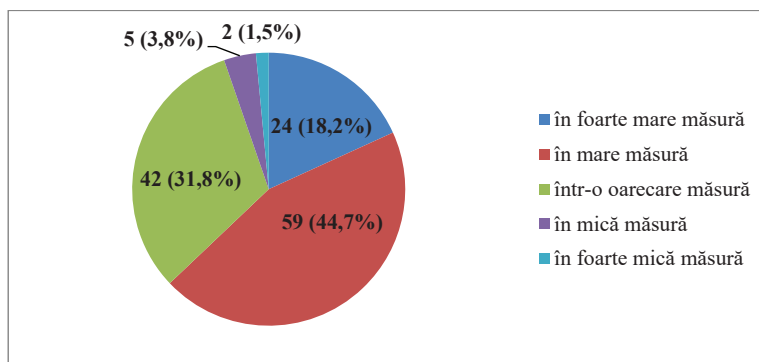

Figura 20.2. Opiniile privind timpul și resursele pentru pregătirea profesională

Pentru ca să creștem profesional, să învățăm ceva nou pentru a dezvolta competențe și aptitudini specifice, a fi creativi, a îmbogăți cunoștințele din domeniul managementului și marketingului, să putem desfășura activități de cercetare în domeniul infodocumentar, perfecționa abilitățile de comunicare etc., trebuie să generalizăm rezultatele obținute, să analizăm nivelul pe care l-am atins, să facem schimb de experiență cu alți bibliotecari, să actualizăm permanent competențele profesionale.

Constatăm că 59 (44,7%) din respondenți acordă în mare măsură timp și resurse pentru pregătirea profesională, iar 24 din respondenți (18,2%) acordă într-o măsură foarte mare timp și resurse pentru pregătirea profesională. Cu toate acestea,

42 de respondenți (31,8%) acordă timp și resurse pentru pregătirea profesională într-o oarecare măsură. Consider, că pentru o instituție bibliotecară universitară care contribuie esențial la procesul de instruire și cercetare, totuși, este o cifră destul de mare.

Q 20. Vă rugăm să propuneți niște direcții în formarea continuă profesională.

La această întrebare au fost propuse diverse sugestii, doleanțe, din partea personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior, cu privire la formarea profesională continuă, atât din punct de vedere al organizării, cât și al tematicilor.

Organizare și desfășurare

Formarea profesională continuă trebuie

să fie în pas cu toate schimbările din domeniul social, economic și tehnologic al societății, care își pun amprenta asupra evoluțiilor din domeniul biblioteconomic și științe ale informării (2 persoane). Să propună programe educaționale moderne, atractive (1 persoană). Să fie aplicate diverse forme și metode interactive de instruire a personalului bibliotecar (1), mai mult accent pe tehnologii practice (1 persoană). Evaluarea cunoștințelor participanților prin intermediul sondajelor, testelor (2 persoane). De asemenea, implicarea și altor actori (ex.: cadre didactice) (1 persoană), participarea personalului din diverse tipuri de biblioteci, dar și grupuri omogene, pentru a face schimb de experiență (5 persoane). Formarea profesională continuă să cuprindă un număr cât mai mare de angajați în procesul de pregătire (1 persoană). Instruirile angajaților să fie planificate, nu spontane, doar înainte de atestare (1 persoană). Bibliotecarul să conștientizeze necesitatea formării profesionale (2 persoane). Formarea continuă să fie obligatorie, iar cursurile de formare să fie finanțate de instituție (2 persoane), deoarece pentru unii e dificil să achite cursurile (1 persoană). Cursurile să fie organizate cât mai des (5 persoane). Un respondent sugerează de a organiza școli de vară, școli de iarnă de instruire. Respondenții au solicitat instruire online (5 persoane) și formarea profesională a bibliotecarilor la locul de muncă prin intermediul formatorilor de la Centrele de Formare Continuă (5 persoane).

Tematica cursurilor de formare profesională continuă

Respondenții au propus mai multe subiecte în formarea profesională continuă. Tematica cursurilor de formare continuă propusă este diversă. În opinia bibliotecarilor cele mai utile sunt cursurile axate pe tehnologia de bibliotecă (31 respondenți), pe management și marketing de bibliotecă (10 respondenți), servicii moderne de bibliotecă (9 respondenți), inovare și promovare (13 respondenți), softuri de bibliotecă (7 respondenți), managementul comunicării (5 respondenți), crearea bibliotecilor electronice, repozitorii instituționale, Acces

Deschis, baze de date (11 respondenți), bibliometrie și scientometrie (3 respondenți) etc. Participanții la sondaj au indicat limba străină (6 respondenți), prin aceasta menționând necesitatea de învățare și posedare a limbilor de uz internațional. Nu au fost primite răspunsuri de la 7 persoane, motivând: „nu am propuneri”, „mi-i greu să mă expun”, „pentru aceasta sunt responsabil”.

Concluzii: Studiul necesităților de formare profesională a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova a constatat următoarele:

1. Majoritatea respondenților (97,7%) identifică diferența, transformarea personalului de specialitate odată cu evoluțiile din domeniul infodocumentar.

2. Autoevaluându-și calificarea și competențele pe care le posedă, cei mai mulți respondenți (72%) consideră că sunt competenți și calificați, iar dintre respondenții care consideră că nu sunt destul de competenți (15,2%) sunt persoane atât cu studii superioare și superioare de specialitate cu o vechime de muncă peste 20 de ani, și majoritatea au participat la 1-2 programe de formare. Deci, există necesitatea de a ridica calificarea și dezvoltarea competențele.

3. Potrivit datelor estimate 94,2% din respondenți consideră formarea profesională importantă și necesară. Din rezultatele obținute constatăm că 90,9% din respondenți au nevoie de instruire continuă. Puțini bibliotecari (4,5%) consideră că nu este nevoie de o formare profesională și 5,3% nu au nevoie de pregătire profesională.

4. Marea majoritate a bibliotecarilor (94,7%), afirmă că trebuie să posedă competențe în domeniul tehnologiilor informaționale, creativitate (68,9%), posedarea limbilor străine (49,2%), cunoștințe din domeniul managementului și marketingului (40,2%), să cunoască și să poată desfășura activități de cercetare în domeniul infodocumentar (43,9%).

5. În opinia respondenților, (94,7%) consideră că pregătirea continuă le asigură succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie.

Bibliotecarii conștientizează că participând la programe de formare continuă, pentru a dobândi și dezvolta competențe profesionale, le va permite să-și asigure un anumit succes în activitatea profesională și să dezvolte o carieră în biblioteconomie. Din cei 94,7% din respondenți, au menționat că pregătirea continuă asigură succes în mare măsură (50,4%), iar (31,5%) de bibliotecari consideră că pregătirea continuă asigură într-o măsură foarte mare succesul în activitatea profesională și dezvoltarea unei cariere în biblioteconomie.

6. Factorul determinant pentru menținerea nivelului înalt al competențelor profesionale este actualizarea permanentă a pregătirii profesionale. Din rezultatele obținute constatăm că pentru 50,8% din respondenți actualizarea continuă a pregătirii profesionale este importantă în mare măsură. Doar fiecare al treilea bibliotecar consideră că actualizarea continuă a pregătirii profesionale este foarte importantă.

7. Potrivit datelor estimate, cel mai mare număr din personalul de specialitate dorește să-și perfecționeze competențele tehnologice (68,9%). La o mică distanță, 62,1% din bibliotecari necesită să-și dezvolte competențe TIC. Alte două competențe identificate pentru a fi dezvoltate sau actualizate se referă la comunicare și relaționare cu utilizatorii și colegii de serviciu și competențele metodologice (40,2%), fiind urmate de competențele manageriale (37,1%) și cele psihosociale (23,5%). Probabil, această apreciere este legată de faptul că în prezent 63,6% din personalul bibliotecii au studii superioare de specialitate și aceste răspunsuri ne sugerează că respondenții au nevoie de actualizarea continuă a cunoștințelor din diverse domenii pentru a crește profesional.

8. Potrivit rezultatelor studiului, există diverse oportunități de formare profesională. Bibliotecarii apelează la diferite Centre pentru a urma programe de formare continuă. Analiza comparată a centrelor la care au apelat a permis să facem concluzia că bibliotecarii cel mai mult solicită CFC a USM (88,6%), fiind urmată de ABRM (46,2%), CNEPB (42,4%), CFPC BNRM (29,5%) și

Institutul de Științe ale Educației (11,4 %). Cu toate acestea, destul de mare este numărul persoanelor care în ultimii cinci ani nu au urmat nici un curs de formare continuă (12,1%), iar jumătate din respondenți (50,8%) au urmat doar 1-2 cursuri de formare.

9. Circa 90 la sută din respondenți cel mai mult așteaptă de la un program de formare continuă noi modalități practice de exercitare a profesiei (89,4%). Putem menționa că 85,6% din bibliotecari consideră că la cursurile de formare continuă trebuie de pus accent pe schimbul de experiență și mai puțini respondenți (62,1%), pe noi informații teoretice. În același timp, participanții la sondaj au menționat și alte așteptări, ca certificate/diplome (34,8%), acest fapt, considerăm, că poate fi motivat ca fiind unul din criteriile de apreciere pentru conferirea/confirmarea gradului de calificare.

10. Jumătate din participanții la sondaj (48,5%) au rămas foarte mulțumiți de ofertele educaționale, atribuindu-i valoarea cea mai mare vizavi de cei 3% din bibliotecari care au menționat gradul de satisfacție cel mai puțin preferat față de programele de formare. Toți acești respondenți nu au participat la nici un program de formare continuă.

11. Preferințele privind modalitatea de formare profesională au arătat că, în primul rând, bibliotecarii optează pentru formarea la locul de muncă prin formatori din cadrul bibliotecii (61,4%), precum formare la locul de muncă, prin formatori din afara bibliotecii, dar în cadrul rețelei au indicat 59,2%. Cei mai mulți respondenți, 81 persoane, pledează pentru instruire la locul de muncă. Aceste păreri, în opinia noastră, sunt legate de dificultățile cu care se confruntă respondenții în procesul de formare continuă: cheltuieli suplimentare pentru transport, cazare și alimentare.

12. Marea majoritate a bibliotecarilor consideră că participarea la programele de formare continuă va asigura în primul rând un plus de profesionalism (49,2%) și un suport în exercitarea profesiei (26,5%). Dimpotrivă, sunt puțin din cei care con-

sideră că prin participarea la programele de formare continuă le vor fi recunoscute competențele profesionale la locul de muncă (9,8%) și siguranța locului de muncă (7,6%).

13. Circa 70 la sută din participanții la sondaj au menționat că după participarea la instruirile profesionale și studierea diverselor aspecte din domeniu, nu întâmpină dificultăți la aplicarea în practică a celor învățate. Majoritatea din cei 40,2% din respondenți care au afirmat că întâmpină dificultăți la aplicarea elementelor învățate, doresc să-și perfecționeze competențele tehnologice.

14. Pentru majoritatea respondenților participarea la programele de formare continuă este determinată de nevoia de a îmbunătăți performanțele (80,3%) și dorința de a dezvolta competențele în tehnologiile informaționale (67,4%). Cu toate că participanții la sondaj care au menționat necesitatea de a îmbunătăți performanțele este, după părerea noastră, un rezultat destul de bun, doar 19,8% din aceștia acordă într-o măsură foarte mare timp și resurse pentru formarea profesională continuă pentru a avea performanță în activitatea profesională. Chiar dacă conștientizează necesitatea de îmbunătățire a performanțelor, 27,3% din respondenți acordă într-o oarecare măsură timp și resurse pentru pregătire.

15. Respondenții au propus diversă cerere a tematicilor pentru cursurile de formare continuă. Majoritatea optează pentru subiectele privind dezvoltarea competențelor digitale, management și marketing de bibliotecă, inovații și servicii moderne pentru utilizatori, dezvoltarea competențelor de comunicare, bibliometrie și scientometrie, managementul proiectelor etc. Au fost respondenți care au solicitat tematici ca: tendințe noi în activitatea metodologică, tehnica muncii intelectuale, managementul conflictelor.

Recomandări

1. Studierea sistematică a necesităților de formare continuă a personalului de specialitate din bibliotecile instituțiilor de

învățământ superior.

2. Analizarea periodică a opiniile bibliotecarilor privind tematica și formele de servicii educaționale prestate de centrele de formare continuă pentru bibliotecari.

3. Centrele de Formare Continuă din Republica Moldova să ofere programe atractive și mereu actualizate din domeniul biblioteconomic și științe ale informării.

4. Ofertele educaționale pentru personalul de specialitate din instituțiile de învățământ superior să fie făcute în mai multe formate, în module structurate pentru acoperirea subiectelor de orice nivel.

5. Diversificarea formelor și metodelor de instruire, pentru a evita dezinteresul față de orele de instruire.

6. Să existe nu doar transmitere de cunoștințe în domeniu, dar feedback continuu între formator și personalul instruit în baza nevoilor clar definite de învățare.

7. Colaborarea cu instituții din alte domenii privind organizarea și desfășurarea activităților educaționale pentru a dezvolta diverse competențe la bibliotecari.

8. Diversificarea ofertelor educaționale centrate pe diferite categorii de cursanți din toate tipurile de biblioteci, pentru a face schimb de experiență.

9. Colaborarea între centrele de formare profesională continuă privind organizarea unor activități de instruire în comun.

10. Coordonarea tematicilor de formare continuă între diverse centre educaționale.

11. Plasarea pe site-ul sau pagina web a centrelor de formare profesională continuă a ofertelor educaționale și altor materiale instructive.

12. Diversificarea modalităților de formare a bibliotecarilor din bibliotecile universitare.

13. Formarea profesională continuă să fie obligatorie, stipulând în fișa postului a fiecărui angajat numărul de ore, tematici pe o anumită perioadă de timp, pentru a fi în pas cu schimbările din domeniu.

14. Planificarea în bugetul bibliotecii resurse financiare pentru formarea profesională continuă a angajaților.

Referințe bibliografice:

1. Codul educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17.07.2014. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 319-324, 24 oct., pp. 17-52.
2. Lege cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, 18 august, pp. 141-147.
3. MILITARU, Gheorghe. *Managementul serviciilor*. București: Editura „C. H. Beck”, 2010. 358 p. ISBN 978-973-115-822-8.
4. *Raport statistic centralizator privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci în anul 2018* [online]. [citat 13.04.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. Regulament privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci: Legea Ministerului Culturii nr. 17 din 05.02.2015. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* [online]. 2015, nr. 115-123. [citat 23.05.2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=358722&lang=1>
6. STRATAN, Elena. Formarea profesională continuă: diversitate și actualitate. In: *Confluente Bibliologice*. 2010, nr. 1-4, p. 113-115. ISSN 1857-0232.